

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, péntek, 1908. szeptember 4.

189. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A munkás-biztosítás válsága.

Irta: Hegedüs Loránt.

Legbüszkébb és legújabb szociálpolitikai alkotásunk, a munkásbiztosítás válságba jutott. A motor földet ért; jóakaró személyek fáradozása kis cöveket ver le mentésére, de a csavarok össze-vissza forognak s minden pillanatban elszakíthatja a szél a köteléket. Ha a balserencse éri az egész alkotmányt, darabokra hullhat s a törvény katasztrófává változik.

E válságot első kezdetén meg kell fogni és meggyógyítani. Szükségünk van minden jóakaró ember becsületes segítségére. Ki nem veszi ki részét most a munkából, önkárán fogja látni, hogyan sodródik belé egész ipari békénk egy beláthatatlan örvény forgatagába. Legelső munka pedig a törvényhozást illeti, mely nemcsak keresztülsietett a kormány tervének egyes hibáin, hanem önönmaga olyszándékokat vágott belé a törvénybe, melybe mindnyájan belépusztulhatunk.

Mi ez a válság? Kérdi most riadva a közvélemény, mely rendszeren elsiklik a munkásbiztosító pénztárak, gyűlések, orvosi hadüzenetek, hat és hétnapos járulékok s egyéb hirdások hullámszája felett. A válság magva az, hogy ha a törvény meg nem változik, nem nagy szociális békét fogja megteremteni, hanem gyűlölködő harcba viszi egymás ellen, vagy a munkásokat és iparosokat vagy kézműiparosokat és gyárosokat, vagy ezek munkásait egymás között, vagy — valamennyit. Nem ez volt a törvény tervezőjének célzata; nem ezért fizet a magyar iparosság ily megnövekedett terheket; nem ezért létesült egy óriási apparátus; nem ezt várta a magyar ipar s a magyar munkás.

A csupaszigazság a következő. Tavaly július elsején teljesen elkészületlenül életbelépett az új törvény s ettől kezdve az egész magyar iparosság, de különösen a magyar gyár- és ipar tetemesen többet fizet a munkások betegsegélyezésére, mint eddig fizetett.

Hogy számot mondjak, azok a munkaadók akik öt munkásnál többet tartanak, azelőtt legtöbb helyt 0.6 százalék járulékot fizettek, ma 1.5 százalékot fizetnek; tehát több mint kétszer annyit. Az a téglagyáros, a kinek a betegsegélyezési illetéke a reform előtt ezer téglánként 12 fillér volt, ma 28 fillért fizet. Példának ennyi éppen elég. Mindennek dacára ma már az országos munkásbiztosító pénztár három millió koronás deficitben vergődik. Azt kérdezi már most az egész iparosságunk: ki fizessen tehát még többet? Hiszen ez még csak a betegsegélyezés költsége s a kötelező balesetbiztosításnak még a tavalyi terhe sincs kivéve ma még az iparosokra. De ezt hagyjuk máskorra. Maradjunk csak a betegsegélyező. rémesen ijesztő hiányainál.

Honnan és kitől szedjük be ezt a három millió koronát, mely napról-napra még növekedhetik? Mint amerikai színházak reklámszínlapjain láttam, úgy én is ideirhatom: „a bonyodalom az első felvonás végén kezdődik”. Itt vagyunk az első felvonás végén s nyakig a bonyodalomban.

Az országos pénztár közgyűlése úgy okoskodott, hogy megkísérli s megkerüli az egész kérdést. A német törvény hat napra biztosítja a beteg munkásnak táppénzét s ennél fogva hetenként hat napig fizet munkás és munkaadó; miután a mi törvényünk tulment ezen s hét napos járulékot parancsolt, tehát a munkás, kis és nagyiparos egyenlően hét napra fizessenek.

Bár ideiglenesen némely ellenszenvet is kellett emiatt viselni, bizonyos, hogy a biztosítási technikának s az eddigi iparhatóságnak ez a rendszabály megfelelt volna, de még sokkal bizonyosabb, hogy ezt a kísérletet az országos pénztár tagjainak meg kellett tenniük, mert különben örökre rajtuk maradt volna az a súlyos vád, hogy a törvény lappangó szándékait eltakarhatták volna.

Az állami munkásbiztosító hivatal a tártongó hiány betömésének ezt a módját nem tartotta törvényesnek s egyúttal a munkásoknak járó segélyeket is lenyomta a minimumra. A hét napos járulék kérdését tovább bolygatni s ebből állandó ütköző pontot támasztani nem szükséges s nem is lehetséges. Ez az incidens kijátszott kártya s rá aligha kerülhet többé sor. Maradt elég más baj, sőt az igazi veszedelem csak most keletkezett. Ennek tüzeiben ég az egész új szociálpolitikai alkotás.

A munkások segélypénzét a hivatal leszorította; az az államvasuti munkás, aki eddig betegségében negyven hétre kapta a segélyt, ezután csak husz hétre kapja s ilyenformán járnak leghumánusabb vállalataink, pénztáraink. A munkás azt hiszi, hogy munkaadója okozta ezt, azt a felelősséget egyetlen magyar munkaadó sem veheti magára, mert másként pokollá változik munkásaival való viszonya.

Tehát pénz kell. A törvényt azonban a képviselőház munkásügyi bizottsága, minden számítás szuverén mellőzésével úgy szövegezte meg, hogy az ötmunkásos kisiparosok kétszázalékos járulékánál öt esztendőnél többet nem fizethetnek. Ha azonban ők nem fizetnek többet, akkor 4 százalékra kell fölemelni a gyár- iparosok és a gyári munkások kötelezettségét. Ez azt tenné, hogy a gyári munkás kétszer annyit fizetne, mint a kisiparos s hogy a magyar ipar egy teljes százalékkal többet fizetne, mint az óriási német ipar. Aki ezt megkísérli, az véget vetett a magyar iparfejlődésnek.

Ime a teljes tragikum. Vagy a magyar munkásnak azt kell követelnie, hogy a kisipa-

rosok hozzájárulása rögtön emeltessék fel: akkor szembe kerül a kisiparossággal, mely igen érthető okokból talpra áll ez ellen. Vagy: a magyar gyáros és kézműiparos egymással küzdenek azon, hogy kinek a járuléka emeltessék fel, kinek a terhe rehezüljön. Ez belső háborút támaszt a munkaadók között. Vagy: még 3 százaléknál is többre emeli a hivatal a kvótát s akkor fejszét emel a magyar gyáriparra s a magyar gyári munkásságra. Vagy: kis- és nagyipar megszorítja a munkások eddigi megszokott betegsegélyességét s akkor csakugyan kiütött a szociális háboru az egész vonalon.

E bonyodalom a magyar munkásbiztosítás mai válságát jelenti. A törvényhozásnak az első kötelessége, hogy reformálja meg saját alkotását. Addig azonban szabadjon felemelnünk a mi szavunkat is egy nagy kérelemre. Kérjük a magyar iparosságnak gyárosait és kézműiparosait, kérjük a pénztár szerveit s tagjait, kérjük a magyar munkásságot, hogy ne egymás helyzetének elmérgesítésében keressék az orvoslást, ne vigyék be ezt a bonyodalmat az ipari béke megbontásába, hanem együtt követeljék a törvény reformját.

Katonai kirendeltség a tengerparton.

Néhány hónappal ezelőtt nagy katonai apparátus utazott Bécsből és Pólából Fiuméba, hol néhány száz postagalambot konfiskáltak el, s a Corsia Deákon levő Verpflegs-magazin udvarán alapos vizsgálatot tartva konstatáltak valami gyanusát. Hogy mit, azt nem mondták el a hatóságoknak, csupán a magyar kormánynak küldtek Rezervat jelzéssel valami jelentést. Akkor a bizottság kivonult a Fiume és Volosca között elterülő prelucai völgybe s ott napszámmra folytatták a vizsgálatot.

Elmult a dolog, de nemrég az abbaziai fürdőigazgatóság a hadügyi kormányhoz memorandumot adott be, hogy jó volna léghajótelepet e völgyben felállítani, sőt pár száz koronát is adott e célra a lelkes fürdő. S mi történt erre? Ismét megjelent a katonai bizottság s tanulmányozta a völgyet. Léghajótelepet egyelőre nem állít fel, de elhelyez némi katonai kirendeltséget tanulmányozói a terepet! Persze a kirendeltség mellett lesz vagy egy század katona is, akik unalomból, mondjuk, el-elsétálgatnak a hegyek között s akaratlanul is őrtáratokat fognak formálni. Idővel egy kis kaszárnya is épülni fog.

Tisztán látható a dolog, hogy Abbazia a maga szakállára nem ad be ilyen memorandumot, hanem szépségverseny rendez s ha be is adna, nem sietnének az elintézésel. Formát kerestek a katonaság elhelyezésére s találtak is elég ügyeset.

A fiumei katonaságot feltűnés nélkül nem lehet felhasználni ilyen célra és Ausztriának Póláig nincs katonai állomása. Pedig szüksége van, hogy ellenőrizze, nincs-e összeütköztes bizonyos dolgokra nézve Trentino és Fiume között. Hogy mik e bizonyos dolgok, azt nem kell kutatni: néhány postagalamb, pár apró

fégyver, kis röpiratok, irredenta agitátorok és a többi nem ismeretlen holmik.

Hogy a horvát sajtó egyszerre lelkesen hirdeti a léghajós-telep felállításának mulhatatlanul szükséges voltát — azt meg lehet érteni. De hogy ebből a telepből még nemzeti vívmány lesz — azt akárcsak meglátja.

UJDONSÁGOK.

— **Adózók figyelmébe.** A városházán közszemlére vannak téve e hó 2-ától tizedikéig az 1908-ra szóló kereseti pótdadó kivetését tartalmazó jegyzékek. A kivett összeg elleni esetleges felszólamlások tizenöt napon belül adandók be a helybeli pénzügyigazgatóságnál.

— **Horvát-Szlavonország népessége.** A horvát-szlavon országos statisztikai hivatal most adja ki a tartomány 1907. évi népesedési mozgalmáról szóló jelentését. E szerint Horvát-Szlavonországban a katonai és polgári népesség 1907 végén együttvéve 2.626.630 lelket tett ki az 1906 végén konstataált 2.592.969 lélekkel szemben. A városok népessége 1907 végén a következő volt: Zágráb 74.900, Eszék 27.292, Zimony 16.595, Károlyváros 15.641, Varasd 14.421, Mitrovica 12.685, Bród (a Száva mellett) 8843, Sziszek 7569, Kapronca 7496, Belovár 6516, Karlovci 5951, Pozsega 5848, Petrinja 5399, Kőrös 4722, Pétervárad 4537, Zengg 3472 és végül Bukkari 1751 lélekkel. A vármegyék lakossága 1907 végén így oszlott meg: Lika-Krbava 213.280, Modrus-Fiume 234.636, Zágráb (főváros nélkül) 517.775, Varasd (a megyeszékhely nélkül) 288.634, Belovár-Kőrös 335.701, Pozsega 259.848, Verőce (Eszék nélkül) 241.805, Szerémszég (Zimony nélkül) 396.743.

— **Olasz tengeri fürdők.** A P. H. írja: Vajmi sokszor felhangzott már a panasz, hogy a cirkvenicai horvátok és az abbaziai osztrákok, dacára annak, hogy az ott fürdőzők magyarok, nemcsak nem igyekeznek a magyarokat magyar nyelven kiszolgálni, de még tüntetnek is a magyarság ellen. A debreceni hazafi, aki Abbázia vagy Cirkvenicába megy üdülni vagy fürdeni, teljesen idegen országban képzeli magát és ha németül nem tud, még boldogulni sem képes. (Hohó! Vannak kivételek. Abbaziában: a Bristol, Pilsnerhof, Melanie; Cirkvenicában: a Terapia, Miramar. — A szerk.) Az is megtörténik, hogy kellemetlenkednek velük és elijesztési kísérleteket követnek el velük szemben, nem egyszer perfid módon, hanem hát azért a jó és éhhetetlen magyar ezt a két helyet minden alkalommal megszállja és akkorát nyel, amekkorákat csak tud. Ezzel szemben megállapíthatjuk, hogy a tengeri fürdőkért lelkesülő magyarság egy része az utóbbi időben az olasz tengeri fürdőket kezdi felfedezni. Azoknak az olasz fürdőhelyeknek, amelyek az Adria partján Anconától kezdve Velence felé húzódnak, mindinkább nagyobb magyar közönsége akad s ez a közönség évről-évre jobban meg van elégedve. Ha a tisztelt magyar hazafi hatvan-hetven olasz szót megtanul, mindezeket a helyeken szépen boldogulhat, de megélni immár a német nyelv segítségével is. Azután immár mindenhol talál magyar társaságot is. Föl kell itt jegyeznünk, hogy azóta, amióta a magyarok a kisebb-nagyobb olasz tengeri fürdőket becses pártfogásukba veszik, az olaszok akik jó üzletemberek és akik éppen nem gyűlölnék bennünket, mindenképpen arra törekednek, hogy hazánkfiainak ott tartózkodását kellemesebbé tegyék. Velencében már két három év óta magyar feliratok vannak a stabilimentóban, azonkívül a városi zenekar magyar darabokat is játszik, mindig nagy tetszése mellett a közönségnek. Velencében az üveggyárak és nagyobb kereskedések egyes alkalmazottai az idén már magyar tanfolyamot hallgattak, ami azt jelenti, hogy néhány esztendő múlva a magyar ember saját nyelvén is boldogulhat. Azokon a kisebb és nagyon olcsó tengeri fürdőkben pedig, amelyek Ancona és Rimini között vannak és amelyeknek mindinkább több magyar vendége van, a zenekarok mind megtanulták a magyar himnusz és ugyancsak játszószák, ellentétben Abbáziával és Cirkvenicával. Így például Sinigalliában a magyar himnusz majdnem minden műsorban szerepet játszik, bizonyosságául annak, hogy az olaszok nem elidegeníteni, hanem vonzani akarják a magyarokat, akik megrakott bugyelláriszál szoktak az ilyen helyeken megjelenni. Ennek pedig bizo-

nyára az lesz a következménye, hogy azok a magyarok, akiknek nincs kedvük lenyelni a horvát s az osztrák szemtelenkedést, szép Itália felé húzódnak, ahol nemcsak otthonosan érzik majd magukat, hanem kevesebb pénzből is kijönnek.

— **Uj hajójárat.** A Magyar-Horvát Tengerhajózási részvénytársaság a jelenlegi Fiume-Spalató-i ideiglenes vonal helyett, folyó évi szeptember hó 7-től kezdve egy új járatot és pedig a Fiume—Metkovics-i kiegészítő B. vonalat fogja létesíteni.

Az új vonal menetrendje szerint az odamenetnél Szebenikó, Spalato, Matlarska, Fortopus (feltételes) s a visszautazásnál Fortopus (feltételes), Spalató, Salona (feltételes), Castellavecchio, Trau és Sebenico kikötők fognak érinteni. Sebenicóban feltételes kikötés Carnizában.

Ez alkalommal megjegyezzük, hogy a társaság Fiume—Rovigno-i vonalának menetrendje továbbra is érvényben marad.

— **Magyar felolvasás.** Az augusztus 20-ára tervezett felolvasás elmaradt s így az szeptember 3-án, csütörtökön este 8 órakor lesz megtartva a Munkásotthon-ban (Via Fiumara 2). Érdeklődők szíves láttatnak. Belépődíj nincs.

— **Rablógyilkosság egy zágrábi ékszerboltban.** Zágrábi tudósítónk írja: Ma szerdán délből az Ilicán, Zágráb legforgalmasabb utcáján vakmerő rablógyilkosság történt. Özvegy Lavrisné, egy 80 éves asszony ékszerboltjába délből egy férfi jött és gyűrűket akart vásárolni. Mialatt a matróna a fiókban keresgélt, hogy a vevő kívánságának eleget tegyen, ez kés: rántott elő zsebéből és az öreg asszony gégejét elvágta. A gyilkos ezután feltörte a pénztárat, kirabolta a pénzt és eltűnt. Csak egy óra múlva érkezett a helyszínére a meggyilkolt fia. Minthogy nem találta édes anyját, ahol rendszerint ülni szokott, keresgélte az üzletben s végül az egyik pult mögött vértócsában, elvágott gégevel, hörögve találta. A súlyosan sebesült asszonyt a kórházba viték. Felgyógyulása nem valószínű. A gyilkosság óriási feltűnést keltett annál inkább mert oly időben történt, amikor a közlekedés éppen ezen az utcán a legélénkebb. A merénylőnek semmi nyoma.

— **Az inzultát Nasztics.** Nasztics György, a Finale című röpirat szerzője, a múlt pénteken a „Gautsch“ nevű Lloyd-gőzösön Kattaróba érkezett. A kikötőben barátja Gyurgyovics Fülöp várta, akit ott, mint montenegrói kémét ismernek. A kattarói közönség értesülvén Nasztics megérkezéséről, nagy tüntetést rendezett ellene. A mint Nasztics a hajóból kilépett sokan szidalmazták és leköték. Barátja berkocsit akart fogadni, hogy Cetinyébe kíséresse, azonban a berkocsisok vonakodtak őt kocsijukra felvenni. Csak nehezen sikerült Naszticsnak a közönség hangos szitkozódása és gyalázó kitételei elől elmenekülni és utját Cetinjébe folytatni. Hogy most ott mit keres, ez idő szerint még titok.

— **A kikötőből.** Szeptember 3-án. Érkezett „Ciara“ osztrák gőzös Triesztből üresen, „Trieste“ osztrák gőzös Triesztből.

Indult: „Sicilia“ német gőzös Bassorahba 35.000 bádogtartány kőolajjal, 80 tonna fával, 50 zsák cukorral, 5 tonna dróttal és 2 tonna vegyes áruval. „Tizza“ magyar gőzös Marseillebe 360 tonna fával és 68 tonna vegyes áruval.

— **Szénásszekér és bicikli.** Zágrábban, mint tudósítónk telefonálja, tegnap este nagy baleset történt. Egy szénával megrakott szekér, amelyen két paraszt és egy hetéves fiú volt, a Maximir utcában haladt, midőn egy motoros bicikli haladt arra. A lovak megbokrosodtak és a kocsi felborult. Mind a hárman a kocsi alá kerültek és pedig oly szerencsétlenül, hogy egyikük a nyakát törte és halva maradt a földön, míg a másik kettőt súlyosan sebesült állapotban a kórházba kellett szállítani.

— **A ciril írás.** Zágrábból jelentik nekünk: Néhány újság azt a hírt hozta, hogy a horvát kormány az összes hatóságoknak megtiltotta a ciril írás használatát. Ma félhivatalosan kijelentik, hogy ez a hír ebben a forrásában téves, mert csak arról van szó, hogy a kormány szigorúan törvényes alapon az összes hatóságoknak megtiltotta, hogy átruházott hatáskörükben, pénzügyekben a ciril írást használják.

— **A „Lika“ vízrebocsátása.** A Magyar-horvát tengeri gőzhajózási társaság gyors egymásutánban bocsátja vízre új hajóit. Tegnap ment végbe a trieszti San Marco hajógyárban Sterk és Corossacz igazgatók, Mouton technikai felügyelő és Sverljuga hajózási felügyelő jelenlétében az Ungaro-Croata legújabb hajójának a „Lika“-nak vízrebocsátása. A csuszdaról való lesiklás után megejtették a próbajáratot, mely az előirt 11³/₄ mérföld gyorsaság helyett 12¹/₄ mérföld óránkénti gyorsaságot eredményezett.

A „Lika“ 200 tonna ürtartalommal bír, be van rendezve első és második osztályú utasok számára is és még e héten Fiuméba fog érkezni új kapitányának Ticaz Györgynek parancsnoksága alatt.

— **Uj olasz opera.** Velencéből írják lapunknak: Lozzi a Mirandolina és Emma Lione szerzője új, velencei tárgyú operát fejezett be Bianca Capello címmel. Az új dalmű a tizenhatodik század szép kalandornőjének, Medici Ferenc kedvesének, majd később feleségének, Bianca Capello-nak élettörténetéből van véve. A mű három fölvonásból áll és Velence a színhelye és még ebben az évadban színre kerül a velencei Fenice Színház-ban.

— **Kávészubvenció.** A minap megtörtént, hogy a fiumei kávékereskedők a fiumei öt kilogrammos kávékereskedeleme föllendítésére szubvenciót akarnak kérni a kormánytól. Ezt azon a címen akarják kérni a kormánytól, hogy ők a jövőben közvetlenül a termelőkötől és nem a trieszti kereskedőktől szándékoznak befejezni szükségletüket. Ez a közlésünk feltűnést keltett, mert a szubvenciót nem annyira a fiumei kávékereskedők, mint egy fiumei kávékereskedő kért a kormánytól. Állítólag évi százezer korona szubvenciót szeretne kisorsítani a kormánytól. Állítólag évi százezer korona szubvenciót szeretne kisorsítani a kormánytól az élelmes vállalkozó és pedig nem is egy hanem tíz esztendőre. Ez a tíz esztendői szubvenció egy millió korona — alighanem fölösleges kiadást jelentene. A kereskedő kérésével legközelebb az Országos Ipartanács is fog foglalkozni. Az ötletes ajánlót erősen bizik jó összeköttetéseiben s azt hiszi, hogy a kávészubvenciót sikerülni fog a kormánytól megkapnia. A mi bizalmunk korántsem ily erős, mert — ha igaz a százezer koronás szubvenció híre — alaposan meg kell gondolnunk, hogy kidobhatunk-e százezeret egy kávékereskedő szubvencionálására. Eddig a P. H. — Mi a magunk részéről úgy tudjuk, hogy a szóban forgó fiumei kávékereskedő Virág Jenő, mert őt nevezte meg a Magyar Kereskedők Lapja egy hasonló hirdetésben, az egész szubvenció-ügyről nem tud semmit. A hozzáintézett kérésünkre csak annyit felelt, hogy: „szó sincs róla“. Azután nevetve hozzátette: „Bárcsak igazuk volna a lapoknak.“

— **Tengerészek katasztrófája.** Londonból táviratozzák: Ideérkezett jelentés szerint az Amazon nevű angol hajó a walesi partok mentén zátonyra jutott. A huszonnyolc főnyi legénységből huszonhat a vízbe fullt.

— **Beleesett a hajófenékbe.** A „S. Celeste“ olasz hajón, mely néhány nap óta a Mária Valéria mólón a Schenker és Társa cég számára salétromot rak ki, tegnap délből szerencsétlenség történt. Jellenich Rosa selcei születésű 40 éves munkásasszony, ki a Schenker cég számára dolgozik a hajón, a hajóúr közelében állván, a hajódaru által a levegőbe emelt őt zsáktól oly lökést kapott, hogy belezuhant az öt méter mélységű hajófenékbe. A mentők súlyos külső és belső sérülésekkel a kórházba szállították.

— **Horvátországi dolgok.** Zágrábi tudósítónk jelenti: A „Novoszti“ című lap jelentése szerint a szabort még az ősszel egybe hívják és mindjárt föl is oszlatják. A Starcevic-párti képviselők és a párt vidéki bizalmi emberei titkos konferenciát tartottak az új választások alkalmából kifejtendő akció tárgyában. — Potocsnyák Ferenc volt képviselő, akit a horvát koalíció lapjai az utóbbi időben folytonos támadásban részesítenek, nyílt levelet tett közzé, amelyben tiltakozik az ellen, mintha ő a novi-i esetből kifolyólag bárkit is denúnciált volna. Kijelenti, hogy nem fordul jogorvoslásért a bírósághoz, mert ha egész, tisztességben eltöltött élete nem nyújtott védelmet a becsületének, akkor erre a bíróság se képes. Majd az idő megmutatja, ki dolgozott becsület és ki önző motívumokból.

Gőzhajó s bálna összeütközése.

A White Star vonal „Teutonia” gőzöse Queenstownból Newyorkba menet egy hatalmas bálnával ütközött össze. „Már néhány mérföld óta láttuk, — mesélte a kapitány — a bálna éppen a hajó irányában haladt előre. Ki akartam térni s az állat elébe akartam kerülni. A bálna azonban, mely lehetett vagy 50 lábnyi, csak annál gyorsabban uszott s állandóan a hajó vonalában maradt. Keresztben találtuk, a vér magasra fröcscent s a fedélzetre is hullott.” A gépeket egy időre megállították, mert félni lehetett, hogy az állat csontrészei a csavar közé jutnak s komoly havariát okozhatnak. A kapitány azt mondja, hogy még sohasem akadt bálnára, mely oly makacsul akart volna öngyilkos lenni, mert valahányszor a hajó ki akarta kerülni, mindig keresztbe uszott a hajó irányával, mintha fel akarta volna tartóztatni.

Távirat ◀▶ Telefon.

A király állapota.

BÉCS, szept. 3. A „Correspondenz Wilhelm” jelenti Ischlből. Öfésége egészsége teljesen kielégítő ma is. A meghülés nyomai teljesen eltűntek és a köhögés is csak nagy ritkán jelentkezett a legutóbbi napokban. A király egész napon át jó kedvnek örvend.

Ferenc Ferdinánd Ischlben.

ISCHL, szept. 3. Ferenc Ferdinánd főherceg ma főudvarmestere kíséretében ideérkezett. A pályaudvaron a király szolgálattevő kamarása várta, akivel az Erzsébet-szállóban levő lakására hajtatott. Ferenc Ferdinánd főherceg ma külön kihallgatáson fog megjelenni ő felsége előtt, hogy a magyarországi nagy hadgyakorlatokra vonatkozó parancsokat átvegye.

Elhalasztott minisztertanács.

BUDAPEST, szept. 3. Beavatott forrás szerint a kormány minisztertanácsban akarja ama ügyeket letárgyalni, melyeket a király elé készül terjeszteni ennek legközelebbi budapesti időzése alatt. A minisztertanácsot mára tervezték, de Kossuth Ferenc betegsége miatt elhalasztották. Ugyanezen okból hosszabbította meg Andrássy Gyula gróf is tiszadobi tartózkodását.

Kossuth Ferenc állapota.

BUDAPEST, szept. 3. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapota örvendően javul. Fájdalmai majdnem teljesen megszűntek már. Müller tanár kijelentette, hogy a kereskedelmi miniszter egészsége a legrövidebb időn belül helyre fog állani.

A balpárt interpellációi.

BUDAPEST, szept. 4. A képviselőházi szünet alatt a függetlenségi balpárt számos interpellációt jegyzett be az indítványkönyvbe. Többek között a horvát kérdésben, a választói jog reformja ügyében, az adóreform dolgában, a jubileumi kereszt ügyében és a mindgyakrabban előforduló államvasuti balesek ügyében készülnek interpellálni. Tekintettel arra, hogy az interpellációk valószínűleg sok időt fognak a képviselőházi tanácskozásból elvonni, valószínűleg a házszabályok szigorúbb alkalmazása fog most sorra kerülni. (Ime a lóláb. A szerk.)

A végrehajtási novella ellen.

SZEKESFEHÉRVÁR, szept. 3. A székesfehérvári kereskedők ma a legközelebbi életbelépő végrehajtási novella ügyében gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy érdekeik megvédésére hitelvédő egyesületet alapítanak.

ABAUJSZÁNTÓ, szept. 3. Az abaujszántói kereskedők ma elhatározták, hogy a nem fizető hitelezők neveit egy könyvben fogják nyilván tartani, melynek tartalmát az összes hazai kereskedőkkel közölni fogják, hogy a rossz fizetők így a szolid hitelből kirekesztessenek.

Püspöki értekezlet.

BUDAPEST, szept. 3. A budavári hercegprímás palotában ma a katolikus püspökök a katolikus autonomia és a kongrua ügyében tanácskozássra gyűltek össze. A konferencia déli 1 órakor ért véget.

Muley Hafid a szultán.

PÁRIS, szept. 3. Marokkóból ideérkezett

hiteles jelentések szerint Abdul Aziz megúván a további küzdelmet, elhatározta, hogy Muley Hafidnak véglegesen átengedi a marokkói szultán trónját.

Vihar a La Manche csatornán.

PÁRIS, szept. 3. Borzasztó vihar sepet tegnap végig a La Manche csatornán, mely a hajózást teljesen lehetetlenné tette. Számos hajó megsérült. Attól félnek, hogy a „Pourquois pas” francia sarkkutató hajó a viharban elveszett.

A zágrábi rablógyilkosság.

ZÁGRÁB, szept. 3. A Lovrics zágrábi ékszerkereskedő anyja ellen elkövetett rablógyilkos merénylet tettesét (— lásd mai napihireinket —) még az éjjel sikerült elfogni. Az illető Svetic Iván 21 éves többzör büntetett kereskedősegéd, ki avval tette magát gyanússá, hogy est folyamán a rablott ékszerekből több tárgyat el akart adni. Lakásán házkutatást tartottak s ott rablásokból származó nagymennyiségű tárgyat találtak. Svetic beismerésben van. A 80 éves asszony állapota életveszélyes. Az öreg asszony aligha épül fel sebeiből.

Leégett katonai iskola.

LISSZABON, szept. 3. Az itteni katonai iskolában ma hirtelen tűz támadt, mely csakhamar az egész épületre átharapódzott. Az iskolában levő 900 tanár és hadapród csak nagynehezen tudott az égő épületből kimenekülni. Majdnem valamennyien súlyosabb vagy könnyebb természetű égési sebet szenvedtek.

Betiltott szerb tüntetés.

ZIMONY, szept. 3. Az itteni kereskedő ifjak egyesülete a holnapi napra egy ünnepséget tervezett, melyhez a szerb gárdaezred zenekarát szerződtette Belgrádból. A zimonyi államrendőrség tudomást szerezvén a dologról, a szerb gárdaezred zenekarának részvételét az illető ünnepen megtiltotta.

Az osztálysorsjáték huzása.

BUDAPEST, szept. 3. Az osztálysorsjáték mai huzásán 30 ezer koronát nyert a 37064. számú sorsjegy.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

GRADO TENGERI FÜRDŐ

Goldberger szálló és étterem

a fürdővel szemben tengeri kilátással.

Villanyvilágítás.

Kitünő bécsi és magyar konyha.

Goldberger vendéglője - Trieszt.

TRIEZST, Piazza della Borsa 7 I.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok. Állandóan frissen csapolt kőbányai polgári márciusi s dupla malátásör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Elsőrendű fehérnemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

terít meg feleinek.

A járadékadó a bank önmaga viseli.

Titanit a modern kor legjobb robbantó anyaga.

Nem fagy. Teljesen veszélytelen. Nagyon olcsó. Hatása rendkívül erős. Kivánatra díjtalan próbarobbantások.

Képvisező: Piazza István. épít. vállalkozó

Fiume Rastocine 348 Telefon 945.

Használt és új

zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténcént kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Marse L. Fiume

Via Governo (Corso).

Ujjonnan érkezett szalma- és nemezkalapok a legelső bel- és külföldi gyárakból. Gyermekek-különlegességek. Panama-kalapok.

Nyomdai tanoncot

lehetőleg magyar családból felvesz A Tengerpart nyomdája.

Globus Hirlapügynökség.

Ujság-elárusítás rögton a

vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca

(az Europa szálló közelében).

Zongoraórákat kezdőknél

elvállal magyar kisasszony. Ajánlatokat kér „Zongora” jelige alatt e lap kiadóhivatalához.

Uj és használt iskolakönyvek garantált előírás szerinti kiadások kaphatók

Zanutel A. és Társa

könyvkereskedésében

FIUME, Via Adamich. — TELEFON 190. sz. Könyvjegyzékek ingyen.

Teljes tej.

Mától azaz szeptember 4-étől kezdve a zágrábi tejszarnok az óvárosi tejpiacon (Via del Pozzo) naponta reggel 1/28—9 óráig teljes pasteurizált tejet árusít literenkint 24 fillérért.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —
Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.
Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.
Hidegvízgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.
Figyelmes kiszolgálás Mérsékelt árak.

CANTRIDA FÜRDŐ ÉS VENDÉGLŐ

Kombinált villamos vasuti és fürdőjegyek:

Felnőtteknek: Fiumara-Cantrida 70 fill. Giard. pubb.-Cant. 60 fill.
Gyermekeknek: " " 50 fill. " " 40 fill.
Ez árakban befoglaltatik a villamos vasut oda-vissza,
az omnibus, a fürdés és a fehérenemű.

Tíz jegyet tartalmazó blockok árai:

Felnőtteknek: a Fiumarától 6.— kor., népkerttől 5.— kor.
Gyermekeknek: " 4.40 kor., " 3.40 kor.
Jegyek és blockok kaphatók a villamos vasut kalauzai-
nál és a fürdőpénztárnál.

Remek árnyas kert és nagy terraszs.

Szobák idegeneknek. — Magasforrasú
vizvezeték — Villanyvilágítás.
— Izletes ételek és kitűnő italok. —
Kőbányai Polgári Sör.

MITTEL ALAJOS
fürdőtulajdonos.

MANN JÓZSEF
vendéglős.

Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.

Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart
mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kong-
resszus által.

Eredeti magyar és német fajborok va-
lamint Müncheni és- Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan
alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Porto-Ré

(Kraljevica)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösön 40 percnnyire Fiumától.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITŰNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jéggvár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör.
A sör hetenként 25 majolika palackot tar-
talmazó eredeti ládában érkezik frissen a
gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állan-
dóan raktáron van kiviteli és márciusi sör,
1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fől literes
palackot tartalmazó eredeti ládában

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is
kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fü-
szer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent
eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár.

Kiadóhivatal: Vicoio dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések
is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg
népszerűségét és olvasottságát.

Bonbonnière Mőve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Esténként nemzetközi varieté-
előadások kizárólag elsőrendű

művészi erők felléptével.

Kitűnő szellőztetés.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.
Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —
Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.
A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitűnő konyha.

Minden időben friss halak.

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD
és olcsón tisztít s javít szakszerűen
férfi- s női ruhát
RADAKOVICS DÁNIEL FIUME
Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDÉGLŐ

Tulajdonos: HOPP VINCE.
Az átutazó közönség különös figyel-
mébe! Kitűnő magyar konyha. Kőbányai
világos s barna sör. Tiszta fajborok.
Mérsékelt árak.

ELSO FIUMEI RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).
Ruhát vasalásra és javításra át-
veszek. Olcsó havi előfizetés ellenében
rendben tartom az egész ruhakészletet. 30
éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

ABBAZIA VILLA MELANIE

Szabados penzió

Előkelő magyar otthon közvetlenül
a tenger partján saját fürdővel és
kitűnő konyhával. — Mérsékelt árak.
Kívánatra díjtalan prospektus.

Felelős szerkesztő: Kovács Ferenc.

NYOMATOTT: A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME.